

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Sosiaali- ja terveysalan harjoittelu arvioinnin valossa

Mira Huusko,
Harkka-hankkeen päätösseminaari 11.11.2021

Kuva:Shutterstock.com

Arvioinnin tarkoitus oli

tuottaa tietoa koulutusten vahvuuksista ja kehittämiskohteista suhteessa tutkintojen tuottamaan osaamiseen, työelämärelevanssiin ja jatkuvaan oppimiseen sekä tukea korkeakoulutuksen kehittämistä tulevaisuuden toimintaympäristöihin.

Arvioinnin kohderyhmä

ammattikorkeakoulut ja yliopistot, jotka tarjoavat alan koulutusta*.

Arvioinnin tiedonkeruut ja menetelmät

Vaihe I

- Kansalliset tilastoaineistot ja **korkeakoulujen itsearviointikysely**
- 238 tutkinto-ohjelmaa vastasi kyselyyn

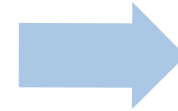
Marraskuu
2020

Vaihe II

- Haastattelut ja työpajat**
- 5 aluetta
  - 19 työelämän edustajaa
  - 44 korkeakoulun edustajaa
  - 87 opiskelijaa

Helmikuu
2021

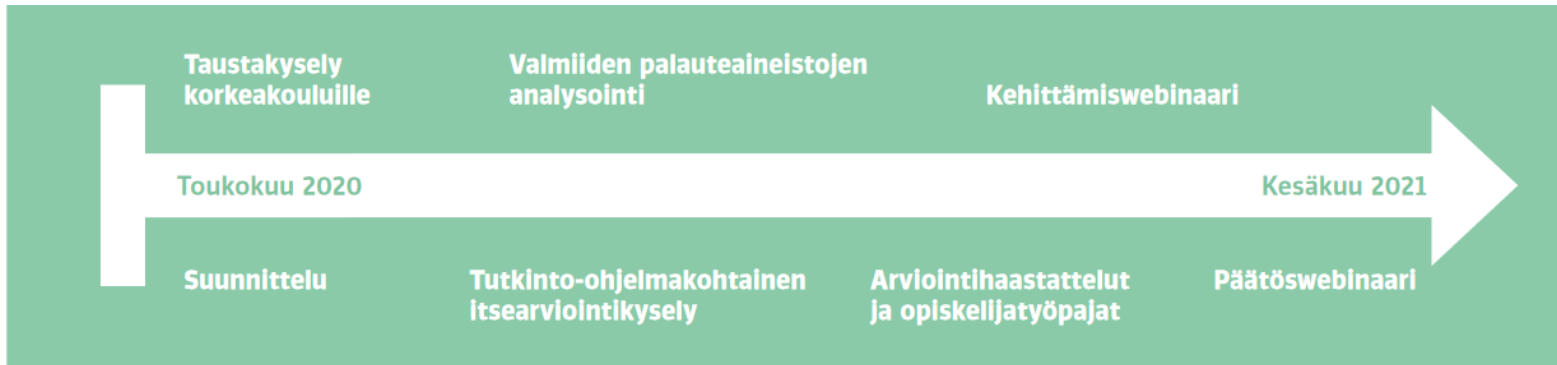

Vaihe III

- Kehittämiswebinaari**
- Korkeakoulujen, työelämätahojen ja muiden sidosryhmien edustajia
  - 111 osallistujaa

Huhtikuu
2021

Arvioinnissa käytetyt aineistot

Aineisto		n
Taustakysely	korkeakoulujen edustajia (9 yllölistoa ja 21 ammattikorkeakoulua)	28
Valmiit palauteaineistot	AVOP (AMK)	24 457
	AVOP (YAMK)	2 981
	Ammattikorkeakoulujen uraseuranta	8 540
	Kandipalaute	2 230
	Maisteriuraseuranta	379
Tutkinto-ohjelmien itsearviointikysely	tutkinto-ohjelmien edustajia	238
Arviointihaastattelut	työelämän ja korkeakoulujen edustajia	44
Opiskelijatyöpajat	alan opiskelijoita ammattikorkeakouluista ja yllölistoista	87
Kehittämiswebinaari	korkeakoulujen ja sidosryhmien edustajia	111

Arviointikysymykset

- Millaista osaamista sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutus tuottaa suhteessa tulevaisuuden osaamistarpeisiin?
- **Millainen on sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen työelämärelevanssi?**
- **Millainen on sosiaali- ja terveysalan harjoittelupaikkojen korkeakoulurelevanssi?**
- Millä tavoin jatkuvan oppimisen rakenteet, sisällöt ja käytännöt turvaavat sosiaali- ja terveysalan osaamisen kehittämistä tulevaisuudessa?

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

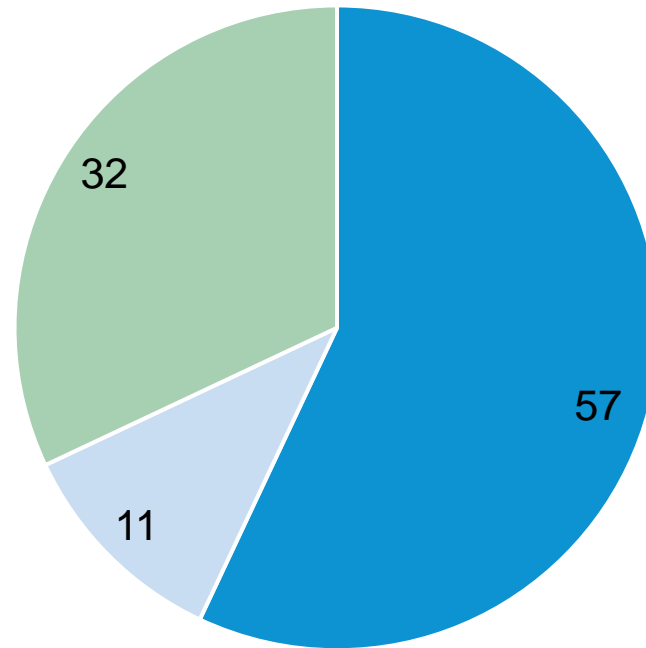
**Arvioinnin tuloksia,
johtopäätöksiä ja
kehittämissuosituksia
harjoitteluihin liittyen**

Harjoittelu AVOP-kyselyssä

- AVOP (AMK) -kyselyn mukaan ammattikorkeakoulusta valmistuneet (n = 24 457, vuosilta 2017–2019) kokivat, että he pääsivät harjoittelussa soveltamaan korkeakoulussa opittuja asioita käytäntöön, yhdessä työskentely tuki ryhmätaitojen kehittymistä, korkeakoulussa oli hyvät mahdollisuudet suorittaa harjoittelu tai opiskelijavaihto ulkomailla sekä että he kehittyivät opinnoissa asioiden ja ideoiden esittämisessä yleisön edessä.

Harjoittelupaikkojen ohjauskäytännöt olivat pääosin tutkinto-ohjelmien vaatimusten mukaisia (%-osuudet)

- harjoittelupaikkojen ohjausvalmiudet ja muu osaaminen olivat tutkinto-ohjelman vaatimusten tasoisia
- vaatimukset eivät täyttyneet
- ei osaa sanoa

Keinoja harjoittelupaikkojen henkilökunnan ohjausvalmiuksien kehittämiseksi

- Yli puolet vastaajista (53 %) piti ohjaajakoulutusta tärkeänä harjoittelupaikkojen henkilökunnan ohjausvalmiuksien kehittämiseksi. Myös ohjaajatapaamiset ja -keskustelut sekä työelämän ja korkeakoulun tiivis yhteistyö korostuivat avovastauksissa.
- YAMK-tutkintoihin ja moneen kandiohjelmaan ei kuulu harjoittelua (24 %).

”Olemme tunnistaneet seuraavia kehittämiskohteita: digimahdollisuuksien lisääminen, moniammatillisuuden ja -alaisuuden lisääminen, opettajaopiskelijoiden yhteistoiminnallisuuden lisääminen.” (itsearviointikysely, yliopisto)

Kehittämiskeino	Mainintoja aineistossa (n = 215)	Osuus kaikista vastanneista, % (n = 215)
Järjestämällä ohjaajakoulutusta	113	52,6 %
Ohjaajatapaamiset ja -keskustelut	45	20,9 %
Tiiviillä yhteistyöllä	33	15,3 %
Opetussuunnitelmaan tai harjoittelun tavoitteisiin perehdytys	31	14,4 %
Ohjausosaaminen on kirjavaa	19	8,8 %
Yhteistyöpäivät	16	7,4 %
Palautteella	13	6,0 %
Ohjaavan opettajan tuki harjoittelupaikoille	12	5,6 %
Yhteistyöverkoston avulla	10	4,7 %
Projekteilla tai hankkeilla, arvioinneilla	9	4,2 %
Tiedottamalla	8	3,7 %
Ohjausmateriaaleilla tai -kirjeillä	8	3,7 %
Harjoitteluohjauksen laatusuosituks	6	2,8 %

Opiskelijan tarkoituksenmukaisen ohjauksen ja tuen varmistaminen harjoittelun aikana

- 36 prosenttia vastaajista kertoi keinoksi ohjaavan opettajan ja harjoitteluohjaajien nimeämisen.
- Keskeinen menettelytapa oli tutkinto-ohjelmien harjoitteluista vastaavien ja harjoittelupaikkojen harjoitteluvastaavien tiivis yhteydenpito harjoittelujen aikana.
- Keinoina tuotiin esille ohjauksen tavoitteiden ja periaatteiden läpikäyminen sekä ohjauskeskustelut.

Varmistamiskeino	Mainintoja aineistossa (n = 214)	Osuus kaikista vastanneista, % (n = 214)
Ohjaava opettaja ja harjoitteluohjaaja on nimetty	77	36,0 %
Tiiviillä yhteydenpidolla	65	30,4 %
Ohjauksen tavoitteet ja periaatteet käydään yhdessä läpi	52	24,3 %
Ohjauskeskusteluilla	47	22,0 %
Harjoitteluohjeilla ja -materiaaleilla	34	15,9 %
Ohjaava opettaja osallistuu opiskelijan harjoittelun arviointiin	31	14,5 %
Harjoittelun yksiköllinen suunnittelu	26	12,1 %
Harjoittelun aloitus- ja lopetuspalaverit	25	11,7 %
Opiskelijapalautteita seuraamalla	24	11,2 %
Harjoittelun loppuraportilla, oppimispäiväkirjoilla, blogeilla	19	8,9 %
Sopimuksella	18	8,4 %
Digitaalisella ohjauksella	15	7,0 %
Ohjausprosessin selkeydellä	13	6,1 %
Vierailut harjoittelupaikoissa	11	5,1 %

Johtopäätöksiä harjoittelusta 1/2

- Harjoittelut ja harjoittelupaikkojen ohjausosaaminen olivat merkittäviä koulutuksen työ-elämärelevanssin kannalta.
- Ohjauskoulutus koettiin tärkeimmäksi keinoksi ohjausvalmiuksien kehittämiseksi.
- Harjoittelupaikkojen ohjausvalmiuksien kannalta korostui opiskelijan, korkeakoulun ja harjoittelupaikkojen keskinäinen vuorovaikutus niin yksittäisten harjoittelujen aikana kuin koulutuksen ja TKI-toiminnan kehittämisessä.
- Korkeakouluissa varmistetaan opiskelijan tarkoituksenmukainen tuki ja ohjaus harjoitteluiden aikana nimeämällä ohjaava opettaja sekä tiiviillä yhteydenpidolla harjoittelupaikkoihin.
- Alan työpaikoilla on alueellisesti vaikeuksia tarjota riittävästi harjoittelupaikkoja ja ammattitaitoisia ohjaajia opiskelijamäärien kasvaessa. Suurissa kaupungeissa harjoittelupaikat ovat kilpailtuja, mutta sen sijaan pienillä paikkakunnilla haasteena on harjoittelijoiden saatavuus. Tutkintoon soveltuvia harjoittelupaikkoja ei ollut kaikilla alueilla riittävästi saatavilla.

Johtopäätöksiä harjoittelusta 2/2

- Harjoittelupaikoissa toimivien ohjaajien ohjausosaaminen ja opetussuunnitelmien harjoitteluun liittyvien osaamistavoitteiden tunteminen vaihteli eri yksiköissä.
- Opetussuunnitelmien ja osaamistavoitteiden perehdyttämiseen ja ohjaajakoulutukseen osallistumiseen ei ole luotu selkeitä toimintatapoja.
- Harjoitteluille määritellyt tutkinto-ohjelmakohtaiset osaamistavoitteet välittyvät vaihtelevasti työelämätahoille ja ohjaajille. Systemaattisten menettelytapojen puuttuessa vastuu tiedon siirtymisestä jää yksittäisille opiskelijoille tai opettajille, mikä voi heikentää harjoittelun aikaisen osaamisen kehittymistä ja asettaa opiskelijat epätasa-arvoiseen asemaan.
- Opiskelijoita hyödynnettiin työvoimana harjoitteluiden aikana, jolloin opiskelijat eivät voineet keskittyä oman osaamisensa kehittämiseen.
- Terveysalalla harjoittelupalautteiden keruu ja käsittely oli systemaattista. Ammattikorkeakoulujen sosiaalialalla ja yliopistokoulutuksissa palautekäytännöt olivat terveysalaa vaihtelevampia.

Kehittämissuositukset 1/2

- Harjoittelun työtehtävissä ja ohjauksessa tulee huomioida aiempaa enemmän opiskelijoiden tausta, aikaisempi osaaminen ja tutkinto-ohjelman osaamistavoitteet.
- Opetussuunnitelmia ja harjoittelun ohjausta ja käytäntöjä tulee kehittää eri alojen työnantajien, asiakkaiden, opiskelijoiden ja korkeakoulujen yhteistyönä.
- Korkeakouluissa tulee kehittää yhdessä opiskelijoiden ja harjoittelupaikkojen kanssa digitaalisia ratkaisuja harjoittelujen aikaisen vuorovaikutuksen tueksi.
- Opiskelijoiden liikkumista työelämän ja korkeakoulun välillä tulee lisätä ja edistää tutkintokoulutuksen eri vaiheissa.

Kehittämissuositukset 2/2

- Sosiaali- ja terveysalan harjoittelupaikkojen tulee varmistaa riittävät resurssit ohjauksen järjestämiseen. Ohjaajiksi tulee valita motivoituneita ja ohjaajakoulutuksen käyneitä henkilöitä. Ohjaajien tulee tuntea opetussuunnitelmat ja harjoitteluiden osaamistavoitteet.
- Opiskelijoiden ohjausosaamista lisääviä opintoja tulee sisällyttää jo perustutkintovaiheeseen ohjausvalmiuksien parantamiseksi.
- Sosiaali- ja terveysaloille tulee kehittää ja ottaa käyttöön valtakunnallisesti yhtenevät harjoitteluiden palautteenkeruumenetelmät. Palautteita tulee hyödyntää systemaattisesti harjoitteluiden ohjaamisen parantamiseksi.

Lisätietoa arvioinnista

- Konkola, K., Hauta-aho H., Hiilamo H., Karttunen M., Niemi, J., Tuominen M., Huusko M. & Väätäinen H. 2021. Sosiaali- ja terveysalan korkeakoulutuksen arviointi. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus. Julkaisuja 14. https://karvi.fi/wp-content/uploads/2021/06/KARVI_1421.pdf
- Muuta tietoa arvioinnista: <https://karvi.fi/korkeakoulutus/teema-ja-jarjestelmaarvioinnit/sosiaali-ja-terveysalan-koulutuksen-arviointi/>
- Tiivistelmäjulkaisu: https://karvi.fi/wp-content/uploads/2021/11/KARVI_T1121.pdf
- SOTEKO-hanke: <https://minedu.fi/hanke?tunnus=OKM029:00/2021>

- Mira Huusko, puh. 029 533 5565, mira.huusko@karvi.fi
- Hanna Väätäinen, puh. 029 533 5568, hanna.vaatainen@karvi.fi

KANSALLINEN
KOULUTUKSEN
ARVIOINTIKESKUS

Kiitos!